

C(Aз)1
A 40

آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان دىلپننه عرب
الفباسى ايله. ب. ب. يازىچى. ۱۹۸۵.
۳۱۲ صفحه.

موضوع و مضمونجا مختلف اولان آذربايجان
ناغىللىرى خلقىميزين عادت و عئنه لرينى، معنوى
عالمينى، آرزو و ايسته گينى، اونون خارجى و داخلى
دشمنلره قارشى چوخ عسريك مبارزه سيني ئوگره نيك
ايچون زنكين ماتريال وئيرير. ناغىللىرىدا هر جور
استعمارچىلارا، ظلمكارلارا، مفتخورلوقا، ايكى اوزلولوقه
قارشى عموم خلق نقرتى دويولور. ناموسلى، ساده
انسانلارين حيات طرزى، يارادىچى اسكى ترنم اولونور.

A40 **آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان**
دىلينده عرب اليفباسى ايله. ب. ب. يازىچى،
1985. 312 с.

Kitabda toplanan nağıllar Nuruđdin Sejidovun
tertib etdiđi kitaptan kotturulmuřdur.

A 4802000100—153
M—656—05 28—82

C(Aз)1

© آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان، Баки, 1970.
© Язычы, 1985.

توتوبین نامی

بیر قوجانین احمد آدیندا بیر اغلو وار ایدی. اوغلان
ناخیرچی ایق ائله بریدی. بیر گون کوچه ده یولداشلاری اونو
آلداپ دئدیلهر:

— اده، سنین یولداشلارین هامیسی ائوله نیپ. بس سن
نیه ائولتمیرسن، ایندی گئرسن ائوه، آتانا دئیهرسن سنی
ائولتدیرسین، ئوزی ده پادشاهین قیزی آلسین، او ساعت آتان
گئدیپ پادشاهین قیزی سنه آلاچاق.

احمد هم جوان، هم ده هر سوره اینانان ایدی. او اوشاقلارا
ایناندی. آخشام ائوه گلن کیمی آتاسینا دئی:

— آتا، بو ساعت گئدیپ پادشاهین قیزی منه آل.
قوجا دئی:

— بالا، سن بالاجاسان ائولتمک وقتی دگیل، بیر ده بیر
کاسب آدامیو، پادشاه قیزی سنه وئرمز.
احمد آتاسینا دئی:

— من هیچزاد بیلیمرم، بو ساعت ائلچی گوندر، پادشاهین
قیزی منه آل. آلماسان هامینیزی قیراجام.

قوجا جانینین قورخوسوندان پادشاهین یانینا ائلچی
گوندردی. ائلچی گلیپ ائلچی داشینین اوستونده اوتوردی.
او ساعت گئدیپ پادشاه خبر وئردیلر که، بیر نفر گلیپ ائلچی
داشینین اوستونده اوتوروب. پادشاه امر ایله دی گئدیپ
ئلچی نی کتیردیلهر.

پادشاه اوزونو ائلچی به توتوب سوروشدی.

— بیزه گوره نه قوللوق؟

ائلچى پادشاها تعظيم ائديب دئدى:
 - پادشاه ساغ اولسون، سنين قيزيني بيزيم يوخسول
 قوجانين اوغلى احمد ايسته بير.
 پادشاه بير قدر فكه گئندن سرنا ائلچى به دئدى:
 - چوخ عجب، گئدين اوغلانى منيم يانينا كتيرين گوروم
 منيم قيزيما ياراشاندير، يا يوخ.
 ائلچى پادشاها باش انديريب كور - پشيمان گري قاييتتى.
 گليب پادشاهين دئديكىنى قوجايا نقل ائلهدى.
 ائلچين بو سوزلرى ائشيدنده قوجانين قورخودان ديزلرى
 توتولدى. اوغلونو يانينا چاغيزيب دئدى:
 - اوغول، بيزيم باشيميزى جتجله سالدين، پادشاه سنى
 يانينا چاغيرير.
 احمد بو سوزى ائشيتجك سئوينه - سئوينه دئدى،
 - نه ائتمك، بو ساعت گئدم.
 آتاسى احمده چوخ يالواردى، ياغاردى، ايلان دىلى
 چيخارتدى كه، بالا گل بو ايشنن ال چك، او پادشاه آدامدير،
 چوخلى مال، دولت، بول ايسته به چك، بيزيم هيچ نه بيميز
 يوخسور، احمد قولاق اسمادى، يوللايب پادشاهين يانينا گئتى.
 تعظيم ائديب دئدى
 - پادشاه ساغ اولسون، من سنين قيزينا ائلچى گوندر-
 ميشديم، سن ده دئمشيدين كه، اوغلان ئوزو گلسين گوروم
 منيم قيزيما لايقدير يوخسا يوخ، اينلى من گلميشم.
 پادشاه گوز اوچى اونو سوزدوكن سوترا دئدى.
 - چوخ ياخشى، من قيزيمي وئره رم، آنچاق كرك قيرخ
 مرتبهلى ائو تيكاردن، ائوى تيكديره بيلمه سن بوينونو
 ووردوراجانام.
 احمد پادشاها تعظيم ائديب، باش اوسته دئيپ ائولرينه
 كئلى.
 احمد ائولرينه گليب آتاسينا دئدى:
 - آتا، پادشاه قيزيني منه وئيرير، آنچاق دئبير كه، قيرخ
 مرتبهلى بير ائو تيكديرملى سن.
 كيشى بو سوزلرى ائشيدن كيمي دئدى:

— آی بالا، سن قیرخ مرتبدلی ائوی نجه تیکدیره
بیلرسن؟
احمد دئی:

— آی کیشی، قیرخ مرتبدلی ائوی تیکدیرمگه نه وار،
بیر آیین ایچینده ائوی تیکدیرم، ایکی چونگه میر وار،
بیرینی ساتاق بولونا پادشاه ایسته دیگی ائوی تیکدیرک،
والسلام شد تمام،
کیشی کوردی اوغلی بو باره ده هیچ نه باشا دوشمور،
دئی:

— اوغول، قوی سن دئین اولسون، آبار چونگه نین بیرینی
بازاردا سات، کتیر بولونا قیرخ مرتبدلی ائو تیکدیرک،
احمد تئز دوروب چونگه نین بیرینی باشینا ایپ سالیب
بازاردا ساتماغا آباردی

ایتنی سیزه کیملن خبر وئیریم بازار لوطی لاریندان، سن
دئمه شهر بازاریندا بددی لوتی جماعتی آلداداراق، ششیلوی
چوخ اوجوز قیمته آلیپ ئوز آرالاریندا بولرلریمیش، همین
لوطی لار بیر — بیرله سوزلهرلر که، احمد ایندی بازارا
چونگه کتیره جک، اونو چیش آدی ایله آلدادیب آلاق، آباریب
کسیب یهیک، لوطی لار بو قرارا کلیب مرهسی بازارین بیر
کنجینه چکیلی.

احمد چونگه نین بازارا کتیرن کیمی او ساعت لوطونین
بیری کلیب دئی:

— آی اوغول، بو چیشینه نه وئیریم؟
احمد جواب وئردی که، اده گوزون گورمور، کور دگیلسن
که، بو چیش دگیل چونگه دیر.

سونرا ایکینجی لوطی ئوزونو یتیریب دئی:

— بو کچی، بالاسینا کتیر آلتی شاهی وئیریم.

احمد ایکینجی لوطونین دا یانیندان سوووشدی، بئله —
بئله احمد آلتی لوطیدان سوووشدی، لوطی لاردان بیر چونگه
آلتی شاهی، او بیر اوج شاهی، بئله — بئله قیمت قویاراق
چونگه نین احمدین الینن آلاق ایسته بیردیله، یغدینجی
لوطونین یانیندان کچنده او دا دئی:

– اده. گنبر امليک کيچي بالاسينا ايکي شامي وئريم.
 آپاريم اوشاقلار اويناتسينلار.
 احمدين لوطيلارين کلکيندن خبري بوخ ايدي. او چونگه ني
 اوج شاميينا ساتيب بير شاميينا دا بازاردا چورك آليب يه دي.
 ايکي شاميينا ائولرينده گنبردي.
 احمد ائوه گلن کيمي اتاسي ايله دعوا ائلمگه باشلادي
 که، سن منه چونگه عوضينه چيپيش وئريپچنميش...
 کيشي اوساعت باشا دوشدي که، لوطيلار اونو آلدادييلار.
 اوندور که، دئدي،

– عيبي بوخلور اوغلوم لوطيلار سني آلدادي چونگه ني
 چيپيش عوضينه اوجور قيمته آلبيلار، من اونلاردان عوضينه
 چيپتارام.

کيشي صاباحي تور گوتوروب اووا گئتدي. ايکي دوشان
 توتوب ائوه گنبردي. دوشانين بيريني حيطله باغلادي، او
 بيريني قوجاغينا آليب بازارا آپاردی. آروادينا دئدي،

– سن خورك بيشير، بو گون ائوه قوناق گلهجک. من
 گنبرم بازارا، قوناقلارا ائوه گلنده سننن خبر آلاچام که،
 آي آرواد، خورك بيشيرميسني، سن ده منه دئيرسن که،
 آي کيشي، دوشان گليب منه دئدي که، آقامين قوناق، وار بير
 آز خورك بيشيرسين، من ده بيشيرديم، خورکن سونرا من بير
 شي بهانه ائديب سننله دعوا ائلمهچکم. حرصله نيب سنين
 بوغازيني يالاندان کسهچکم، سن ده او ساعت يره بيخيلارسان،
 ائله که، من سنين قولاغين ديبينده توتک چالديم، اوندا
 قالخارسان، سونرا بير اوزون باغیرساغا قرمری رنگ دولنوروب
 آروادين بوغازينا باغلادي، ئوزو ده دوشانني گوتوروب بازارا
 گئتدي.

قوجا بازاردا «آي خبرچي دوشان آلان، آي خبرچي دوشان
 آلان» دئييب چار چکدي. تئز لوطيلار کيشينين باشينا
 ييفيلدیلار. خبر آلدیلار که، دوشانين خبرچي ليکيني بوغلاماق
 اولارمي؟

قوجا دئدي،

– نيه اولمور. باخ بو ساعت من اونا سوز تاپشیراجاغام
 گئلیب ائوده آروادا دئسین. اودا گئلیب دئیهدجک.
 او ساعت لوطی لاردان بیری قوجایا دئی:
 – ایندیکی ائله دی. اوندا گل بوغلاياق.
 قوجا بونا راضی اولوب دوشانا دئی:
 – دوشان. گئت آروادا دی که. قوناغیم وار. بیر آز خورک
 بیشیرسین.

کیشی دوشانی بوراخان کیمی او قاچیب گوزدن ایتدی.
 بیر آزدان سونرا قوجا ائوه گلیب آروادیندان سوروشدی:
 – آی آرواد. قوناغیم وار. خورک بیشیرمسنمی؟
 آرواد دئی:

– البته. بیشیرمیشم. دوشان گلیب دئی که. آقامین
 قوناغی وار. بیر آز خورک بیشیر. من ده بیشیردیم.

لوطی لار گوردیلر دوشان گلیب حیطده اوت یه بیر. او
 ساعت کیشی لوطی لاری ائوه چکدی. اوتوردولار. آرواد سفره
 سالدی. خورک کتیردی. بونلار خورک بییه – بییه دوشانین
 قیمتینی خیر آلدیلار. کیشی دئی:

– بالا. من او دوشانا ایکی ئوزی آغیرلیقدا قیزیل
 وئرمیشم. آنجاق سیز ئوزوموزونکوسوز. سیزه ئوزی آغیر –
 لیفیندا قیزیل وئره رم.

لوطی لار بونا راضی اولدیلار. خورکدان سونرا دوشانی
 ئوزی آغیرلیفیندا قیزیل آلدیلار. بو زمان کیشی آروادینا چای
 قویماغی تاپشیردی. آرواد چای قویماغا گئج تریندی. کیشی
 بالاندان حرصله نیب. قوناقلارین یانیندا آروادینی یره بیخیب.
 گویا باشینی کسدی. بونو گورن لوطی لار دئدیلر:

– آی کیشی. سن نه قاپیردین. آروادی نيه ئولموردین؟
 قوجا حالینی بوزمايیب دئی:

– عیبی بوختمور آی اوغول. بونون باشینی گوند آجیغیم
 توتاندا بیر نچه دفعه کسیرم. بنه ساغالدیرام. اونون علاجی
 منده دیر. باخ بو توتگی چالان کیمی آرواد دیریلهدجک. چونکه
 بو ئولی دیریلدن توتکدیر. – دئییب آروادین قولاغی نین

دیبینه توتکی جالیدی. آرواد تتر دیریلیمب آباغا قالحنی. لوطی لار بو ایشه معطل قالدیلار. اونلار بیر قدر قیزیل وئریب توتکی ده آلیب گئتیلر.

اؤله که. لوطی لار گئتیلر قوجا آروادینا دئدی،

— آرواد، سایاح لوطی لار قابداجاق. من گئدیرم قبرستانا. اونلار گلنده دئیهرسن که. اؤله سیز او طرفه گئن کیمی کیشی ئولدی.

لوطی لار بازارا گلیب دوشانی ائوه بوراخدیلار. دوشان قاچیب گوزدن استدی. لوطی لار ائوه گلیب گوردیلر که. دوشان بوخلور. او ساعت آروادلارینی بره بیخیب. باشلارینی گئتیلر. سونرا نه قدر توتک چالدنلار سا آروادلار دیریلمه دیلر که. دیریلمه دیلر.

قوجانین الینلن حرسلهنن لوطی لار تتر کیشی نین ائوینه گلدیلر. قاپدان ایچری کیرن کیمی قوجانین آروای دئدی،
— آی اوشاقلار. سیز بیردن گئن کیمی قوجا ئولدی. آپاریب باسدیردیلار.

لوطی لار اوردان دوز گئتیلر قبرستانلیقا. گوردیلر کیشی اورادا گیزله نیب. احوالاتی قوجایا دانیشدیلار.
قوجا دئدی

— بالانده. اکمیشدینیز اونودا بیچدینیز. سیز منیم جونگه می چیش آدینا اوشاغی آلدادیب آلدینیز. من ده عوضینی چیخیم. لوطی لار ایسته دیلر کیشی نی دوکسونلر.
قوجا دئدی،

— اگر آرتیق — اسکیک دانیشسانیز گندیب شاها خبر وئهرم که. لوطی لار آروادلارینی ئولفورویلر. او ساعت سیزی دار آغاجیندان آسدیرار.

لوطی لار قورخودان کور — پشیمان چیخیب گئتیلر.
سایاحی کون قوجا بتالاری چاغیرتدیریب ائو تیکدیرمگه باشلادی.

قبرخ مرتبه لی ائو حاضر اولان کیمی احمد پادشاه خیر کوندردی که. پادشاهین ایسته دیگی ائو حاضر دیو. ایندی اودا

ئوز سوزونون اوستونده نوروب قيريني وئرسين. پادشاه،
 وزير، وکیل گلیب ناخدی ائوی بگندیلر. پادشاه سوزینی کری
 کوتوره بیلیمدی، قیرینی احمده وئردی.
 همان کونی جماعتی توپا چاغیریب قیرخ کون، قیرخ کئجه
 توی ائله دیلر. احمد شاهین قیرینی آلی. احمدین آتاسی تویدان
 سونرا احمدی یانینا چاغیریب دئدی،
 — اوغول، بو گونه قدر سن اوشاق خامیت ایدين، ایندی
 داها کیشی سن، ئوزونو کیشی کیمی ده کوستر. بوخسا قیر
 سنی قویوب کئلر. احمد آتاسینا سوز وئردی که، اونون
 نصیحتینی یادیندان چیخارما یا جاق